

לא לתחבורה בחינם ביו"ש

נתנאל אלישיב, עלי

בעקבות רציחתו של אליהו אשרי הי"ד, הבינו רבים – בהם רבנים חשובים – שיש להמעיט לכדי מינימום את הנסיעה בטרמפים ביהודה ושומרון. הבעיה היא שבשל העדר תחבורה ציבורית מספיק תכופה ויעילה באזורים אלו – קשה ליישם מסקנה זו. בעקבות זאת, הצליחו פרנסי ההתיישבות לארגן הסעות על צירים ראשיים. ההסעות תהיינה באוטובוסים של החברות לפיתוח אזורים ביו"ש, והן תהיינה חינם אין כסף, במימון מלא של הממשלה.

על עצם המאמץ לשפר את התחבורה הציבורית ביישובינו יש לברך את העוסקים במלאכה, אבל אני חושב שיש מקום להעיר על שני פרטים בעייתיים בתכנית כפי שפורסמה.

עם כל חשיבותו של נושא התחבורה – יש לזכור שמדובר באמצעי, ולעולם אסור לאמצעים לעמוד בסתירה למטרה. המטרה הראשית העומדת כיום בפני ההתיישבות ביהודה ושומרון היא להצליח למשוך אחריה את החלק העיקרי של הציבור הישראלי ולהביא את התודעה הלאומית ללבה של ארץ ישראל. זו מטרתנו בגלל שמצוות יישוב הארץ בשלמותה מתקיימת דווקא על ידי ריבונות לאומית על הארץ, ולא בעצם זה שיהודים יושבים כבודדים או כקהילות על אדמת הארץ. לכך יש לצרף את זה שבשנים האחרונות נוכחנו לדעת שגם האפשרות לשבת כקהילות בחלקים אלו של הארץ תלויה בקשר הדוק לשאלת התודעה הלאומית. במילים פשוטות: אם לא נצליח לגרום לקיום מצוות יישוב הארץ ביהודה ושומרון, קרוב לוודאי שלא נצליח לקיים בה גם את מצוות ישיבת הארץ הפרטית, וגוש קטיף יוכיח.

איך כל זה קשור להסעות? כדאי לשים לב לכך שמאפייני המסחר והתרבות של שאר מדינת ישראל כמעט ואינם קיימים ביהודה ושומרון. כמעט ואין ביו"ש סניף בנק, כמעט ואין סניף של רשתות המזון וההלבשה הגדולות¹; אין בכל יהודה ושומרון בית חולים אחד ומעטות גם האטרקציות התיירותיות היזומות. כל אלו אינם דברים של מה בכך; הם מחזקים את התפיסה שיישובים אלו אינם ישראליים, אלא "התנחלויות". אל יקל הדבר בעינינו: תכנית ההתנתקות יכלה לצאת אל הפועל רק בזכות המחשבה שלא ממש מחריבים יישובים אלא רק "התנחלויות", וגם קורבנות ההתנתקות לא היו ממש בני אדם, אלא "מתנחלים", שאמנם גם הם בני אדם, אבל רק בערך. עלינו לשאוף להביא ליהודה ושומרון את סממני הריבונות הישראלית, ולכן דרישתנו צריכה להיות הגברת התחבורה הציבורית הממלכתית, של חברת 'אגד'. ככל שירבו ביהודה ושומרון סממנים ישראליים, אותם אלו שאינם עומדים בניגוד לאמונתנו, כן יקטן הפער התודעתי בין יו"ש לבין שאר מדינת ישראל.

הבעיה השנייה בהצעה הזאת היא הפעלת מערך ההסעות בחינם. אין להסכים להסעות חינם, מהסיבות הבאות:

¹ גם כשיש, לעתים קרובות מדובר בסניף שאינו חלק אורגני מהרשת, אלא מין שלוחה שלה. כך הסניף של רשת קרביץ באריאל וכך הסניף של בנק המזרחי בקדומים.

1. **מבחינה פרקטית**, אם תהיינה הסעות של המועצות האזוריות בחינם, גם קווי התחבורה הציבורית הרגילים שקיימים היום צפויים להיפגע קשות. מדוע שמישהו ישלם עבור נסיעה באגד כשהוא יכול לנסוע בחינם בהסעה של המועצה?
2. **מצד האמת** יש לבוא אל המדינה בדרישות צודקות, והדרישה לנסוע בחינם אינה מוצדקת, ולמיטב ידיעתי אינה קיימת בשום מקום אחר בארץ ובעולם. דרישתנו צריכה להיות השוואת תנאינו לאלו המקובלים בשאר המדינה, ואם בשל בעיות ביטחוניות יש צורך בהסעות ממוגנות ירי, על הממשלה לממן את המיגון, אבל הסעות חינם אינן אחד השירותים שמדינה מעניקה לאזרחיה. אמנם בשל בעיות הביטחון יש בהחלט מקום לסבסוד ההסעות, כך שתהיינה זולות ושוות לכל נפש, אבל אין צדק בדרישה לנסוע בחינם.
3. **מבחינה חינוכית**, לא טוב להתרגל לקבל דברים בחינם. אדם שמקבל דבר בחינם נוטה לזלזל בו, כדברי הגמרא במסכת בבא קמא [פה א] "אסיא דמגן במגן – מגן שוה" – מה שבא בחינם, כנראה שזה גם מה שהוא שווה. ובכלל, "שונא מתנות יחיה" – אנשים צריכים לעמוד על זכותם וחובתם לשלם על השירותים המסופקים להם, ולהימנע מקבלת מתנות מופרזות שמייצרות אווירה תרבותית של "מגיע לי", במקום חינוך מוסרי של "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך".